

Demanding compensation:

Нөхөн төлбөр шаардах: Цагдаа, цэрэг, зэвсэгт хүчний албан хаагчдын буруугаас болж эрх нь зөрчигдсөн хохирогчдод нөхөн төлбөр олгохыг засгийн газарт ойлгуулах нь

Энэтхэгт Хүний Эрхийн Үндэсний Комисс нь хүний эрхийн зөрчлүүдийн талаарх гомдлуудыг мөрдөн шалгаж, хохирогчдод нөхөн төлбөр олгохыг орон нутгийн засаг захиргаанд зөвлөдөг аж.

Энэтхэгийн Хүний Эрхийн Комисс цагдаагийн буруутай үйл ажиллагаа болох нь батлагдсан гомдлуудын дагуу хохирогчдод санхүүгийн нөхөн төлбөр олгох, гэмт этгээдүүдэд зохих шийтгэл оногдуулахыг засгийн газраасаа хүсдэг байна. 1993 оны Хүний Эрхийг Хамгаалах Хуулийн нэгэн бүрэлдэхүүн хэсэг болж байгуулагдсан тус Комисс нь хүчирхийллийг өдөөсөн, эс бөгөөс сэргийлэх талаар хайнга хандсан зэрэг төрийн албан хаагчдын үйлдсэн хүний эрхийн зөрчлүүдийг мөрдөн шалгах, арга хэмжээ авахыг зөвлөх эрх мэдэлтэй. Хүлээн авдаг гомдлуудын дийлэнхи нь цагдаагийн байгууллагын эсрэг гаргасан гомдлууд байдаг боловч уг Комисс мөн цэргийн ба зэвсэгт хүчний албан хаагчдын үйлдсэн зөрчлийн хохирогчдод нөхөн төлбөр олгохыг зөвлөдөг ажээ.

Хүний эрхийн идэвхтнүүд, хэвлэл мэдээллийн эх сурвалжуудын зэрэгцээ хохирогчид болон тэдний төрөл садангуудаас зөрчил гарсан тухай гомдлуудыг хүлээн авдаг байна.

Бие махбодын хүчирхийлэл, хувь хүн ба гэр бүлүүдэд чиглэсэн халдлагууд, эмэгтэйчүүдэд хандах хандлагын талаарх журам үл мөрдөгдөх, хууль ёсны болон хууль бус хорионд байхад нь үл тоох, эрүү шүүлт зэрэгтэй холбоотой гомдлууд түгээмэл ирдэг. Мөн хүүхдийн ба хөлсний хөдөлмөр эрхлэлт болон хүүхэд, эмэгтэйчүүд, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүс, зарим каст ба омгууд, дүрвэгсэд, цөөнхүүд зэрэг нийгмийн эмзэг давхаргын гишүүдийн эрхийн зөрчлүүдтэй холбогдох гомдлуудыг хүлээж авдаг юм.

Гомдлыг хүлээж аваад Комисс лавлах баримтуудыг авчруулж, хэргийг шалгуулахаар мөрдөн шалгах хэсгээ оруулдаг. Хэрэв уг хэрэг батлагдвал хүчирхийлэл үйлдэгдсэн муж улсын засгийн газарт илтгэлээ явуулдаг.

Хохирогчдод санхүүгийн нөхөн төлбөр олгох, зөрчил гаргагчид хариуцлага тооцох арга хэмжээ авахыг сануулсан зөвлөмж энэ илтгэлд дурдагддаг. Хүчирхийлэл үйлдсэн төрийн албан хаагчаас гаргуулах нөхөн төлбөрийн хэмжээг засгийн газар нь тогтоохгүй.

Тус Комисс хамгийн ноцтой хэргүүдийн талаар “*Human Rights*” хэмээх сар тутмын сонин бичиг, жилийн тайлан илтгэлдээ дэлгэрэнгүй нийтэлдэг. Мөн хэвлэл мэдээллээр томоохон хэргүүдийг нийтэлж, нэвтрүүлдэг байна.

Зөвхөн боломжийн хэмжээний нөхөн олговор л хохирогчид, тэдний гэр бүлийнхэнд амьдралаа дахин босгоход нь тус болдог. Түүнчлэн энэ тактик нь бусад талаар сайжруулан өөрчлөх буруу хандлага төрүүлэх ёсгүй гэдгийг нягтлан авч үзэх ёстой. Хэдийгээр иймэрхүү зөрчлүүд байдаг ч Хүний Эрхийн Комиссын ажил нь төрийн албан хаагчдад өөрсдийнх нь үйл ажиллагааны хор уршгийг мэдүүлэх, хожим гарч болзошгүй хэрэг зөрчлөөс сэргийлэх ач холбогдолтой билээ.

Ийм комиссыг байгуулах нь төрийн эрх барьж буй албан хаагчдын томоохон дэмжлэгийг болон хохирогчид, тэдний ар гэрийнхэн айдасгүйгээр энэ тусламжийг ашиглаж болохыг нь баталгаажуулахад зайлшгүй сурталчилгаа, сурталчилгааны кампанит ажлуудыг иргэдийн дунд явуулахыг шаарддаг юм.

Төрийн байгууллагууд, дэд бүтцүүдийг хариуцлагатай байлгаж, өөрсдийн үйл хэргийг дэмжүүлэхийн тулд тэдэнд ойлгуулах ажлыг хэрхэн эхэлж болох вэ?

Page 110

Taking responsibility for the past

Өнгөрсөн явдалд нь хариуцлага тооцох: Нийгмээс тусгаарлагдсан бүлгийн төлөө олон нийтийн хүчийг дайчлах.

Зөрчил үйлдэгчдийг илрүүлж, хариуцлага тооцох нь эрх тэгш байхын зөвхөн нэг тал нь билээ. Хүний эрхийн зөрчлүүдээс үүдсэн хохирлыг арилгахуулахын тулд зарим байгууллагууд хохирогчдод ихэвчлэн эмчилгээ хийх, нөхөн төлбөр эсвэл хураагдсан эд хөрөнгийг нь буцаан олгуулах арга замыг эрэлхийлдэг.

Ийм байгууллагууд өөрсдийн арга замыг амжилтанд хүргэхийн төлөө засгийн газраа тухайн хэрэг зөрчилд оролцсоноо хүлээн зөвшөөрч, хохирогчдод нөхөн

төлбөр олгох, тэдэнд эмчилгээний туслалцаа үзүүлэх үүрэгтэй болохыг нь ойлгуулах ёстой болдог.

Румыний ICAR Сан нэгдүгээрт эрүү шүүлтийн эмчилгээний төвүүдэд бодит нөхцөл бүрдүүлэх, хоёрт эрүү шүүлтээс амьд үлдсэн хохирогчдод шаардлагатай тусгай анхаарал, үйлчилгээнд зориулагдсан үнэгүй эм, даатгалаар үйлчлүүлэх эрх олгох талаар туслахыг засгийн газартаа шахалт болгожээ.

ICAR-ийн тактик бол илүү сайн сайхан ирээдүйг бий болгохын тулд улс үндэснийхээ туулж өнгөрсөн бүхэнд засгийн газар хариуцлага хүлээх ёстойг ойлгуулах стратегийн нэг хэсэг нь юм. Румыний коммунист дэглэмийн үеийн эрүүдэн шүүгчдийн олонхи нь ямар ч ял шийтгэлгүйгээр оргон зайлсан ба зарим нь одоо нийгэмд нөлөө бүхий албан тушаалуудыг эзэлжээ.

Ардчилал, хүний эрхийн хувьд илүү сайн нийгмийн баталгааг бий болгохын тулд өнгөрсөнөөс суралцахын оронд түүнийг мартаж нь дээр гэх бодит хүчин зонхилсон нийгэмтэй хохирогчид нүүр тулж байна.

ICAR нь Румыний улс төрийн хоригдлуудын Холбоотой хамтран ажиллаж, эхлээд хохирогчдын итгэлийг олж авахыг хичээж, дараа нь хүлээн авах эмнэлгийн зохистой үйлчилгээ, санхүү, хууль тогтоомжийн дэмжлэг зэргээс бүрдсэн байгууллагын хэрэгцээг тодорхойлжээ.

Эдгээр хэрэгцээг хангахын тулд ICAR бусад байгууллагуудын дотроос мэргэжлийн үйлчилгээ явуулахаар иргэний нийгмийн үйлчилгээнүүд, эмнэлгийн мэргэжилтнүүд, хот, дүүргийн захиргааны болон Эрүүл Мэндийн Яам зэрэг засгийн газрын байгууллагуудын албан хаагчид руу чиглэн ажиллав. Мөн иргэний нийгмийн бусад жижиг байгууллагууд, хэвлэл мэдээлэл болон Эрүү Шүүлтийн Хохирогсдыг Сэргээн Эмчлэх Олон Улсын Зөвлөлтэй (Дани улс дахь) холбоо байгуулан ажилласан юм.

Хэдийгээр энэ нь арваад жилийн хөдөлмөр шаардсан боловч ICAR нь өнгөрсөн дэглэмийн үед зовж шаналсан хүмүүсийн өмнө Румыний засгийн газар хариуцлага хүлээх ёстойг ойлгуулж чадсан билээ.

Дэлгэрэнгүйг www.newtactics.org цахим хуудас дахь Тактикийн тэмдэглэлээс уншина уу.

ICAR-ын амжилт бол тухайн үед Румын улсад явагдаж байсан улс төрийн шилжилтээс ихээхэн хамаарсан хэцүү ялалт байв. ICAR улс төрийн энэ

нээлттэй байдалтай хэрхэн холбогдохоо тодорхойлж, түүнийг өөрийн давуу тал болгон ашиглаж чадсан юм. Мөн шинэ гарсан хуулиуд, дөнгөж нээлттэй болж эхэлж байсан нийгэм хохирогчдыг өс хонзогнолын айдасгүйгээр зохион байгуулагдахыг дэмжиж байлаа. ICAR-ын тактик хохирогчдод нөхөн төлбөр олгох, ял завших явдлыг зогсоох гэсэн хоёр зорилгод үйлчилсэн юм.

Хохирогчдод үзүүлэх үйлчилгээнд нөөц хөрөнгө зарцуулахад засгийн газрын анхаарлыг хэрхэн татах вэ?